

Sygn. akt: I C 761/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie I Wydział Cywilny

w składzie następującym: Przewodniczący: sędzia Juliusz Ciejek

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Kosowska

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2021 r. w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **R. Z. (1)**

przeciwko **K. S.**

o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego

I. powództwo oddała,

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanej kwotę 5.417 (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt I C 761/20

UZASADNIENIE

Powód R. Z. (1) w dniu 20 października 2021 r. wniósł o pozbawienie wykonalności w całości tytułu wykonawczego w postaci wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w O. z dnia 7 lutego 2017 r. w sprawie (...)opatrzonego w klauzulę wykonalności dnia 10 kwietnia 2017 r. oraz o zasądzenie od pozwanej K. S. na jego rzecz kosztów procesu oraz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że poprzednik prawny pozwanej Z. S. uzyskał przeciwko poprzednikowi prawnemu powoda Z. Z. (1) tytuł wykonawczy w postaci wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w O. z dnia 7 lutego 2017 r. w sprawie (...), po czym wszczęła egzekucję przeciwko powodowi jako spadkobiercy dłużnika. Jednocześnie powód, jako spadkobierca ustawowy po Z. Z. (1) pozostaje wierzycielem pozwanej z tytułu należności stwierdzonej wyrokiem Sądu Okręgowego w O. z dnia 28 maja 2015 r. wydanym w sprawie (...). Powód oświadczeniem z dnia 27 grudnia 2019 r. skierowanym zarówno do pozwanej jak i jej pełnomocnika procesowego dokonał potrącenia wierzytelności, wskutek czego wierzytelność pozwanej względem powoda wygasła (k.4-7).

Pozwana K. S. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazała, że nabyła swoją wierzytelność umową cesji i wszczęła egzekucję. Pozwana podniosła, że nabywając wierzytelność nie przejęła długu cedenta, dlatego też złożone oświadczenie o potrąceniu nie doprowadziło do wygaśnięcia wierzytelności pozwanej, wierzytelność będąca przedmiotem przelewu stała się wymagalna wcześniej niż wierzytelność przedstawiona do potrącenia co wyklucza możliwość skutecznego jej potrącenia, a składający oświadczenie o potrąceniu pełnomocnik nie wykazał swojego materialnoprawnego umocowania do złożenia takiego oświadczenia (k. 31-35).

Sąd ustalił, co następuje:

Ojciec powoda R. Z. (2) Z. wraz z M. K. zawiązali spółkę jawną pod firmą Biuro Ochrony Mienia i Osób (...). K., Z. Z.. Aneksem nr (...), który wszedł w życie 25 lutego 2013 r. dokonano zmiany § 4 umowy poprzez zwiększenie wysokości wkładów o 100.000 zł do kwoty 217.675,75 zł w stosunku do każdego wspólnika spółki. Podjęli też decyzję o wstąpieniu do spółki nowych wspólników i wystąpieniu starych.

W dniu 21 maja 2013 r. M. K. i Z. Z. (1), jako (...) Spółki Jawnej, podjęli uchwałę na mocy której wystąpią ze spółki, a M. S. i Z. S. przystąpią do spółki (...) wspólnicy zobowiązali się wnieść do spółki wkłady niezwłocznie po uzyskaniu na ten cel kredytów, po czym kwoty miały zostać przeznaczone na wypłatę występującym wspólnikom ich udziałów. Zgodnie z uchwałą z dnia 21 maja 2013 r. nowi wspólnicy zobowiązali się do wypłaty wspólnikom występującym, tytułem przysługujących im udziałów kwot po 217.675,75 zł w terminie 70 dni to jest do 30 lipca 2013 r.

Wobec nieodnalezienia w dokumentach spółki dowodu wpłaty przez wspólnika Z. Z. (1) kwoty 100.000 zł tytułem uchwały o zwiększeniu wysokości wkładów z dnia 25 lutego 2013 r., umową cesji z dnia 10 lutego 2016 r. M. S. nabył od spółki przysługującą jej od Z. Z. (1) wierzytelność w kwocie 100.000 zł. Następnie wytoczył o nią powództwo i uzyskał w sprawie (...) wyrok zaoczny wydany przez Sąd Okręgowy w O. w dniu 7 lutego 2017 r., zasądający na jego rzecz od Z. Z. (1) kwotę 100.000 zł oraz kwotę 8.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Wyrok ten się uprawomocnił. W dniu 3 marca 2017 r. M. S. zbył nieodpłatnie na rzecz K. S. wierzytelności wynikające z tego wyroku. Dnia 20 kwietnia 2017 r. opatrzone go klauzulą wykonalności na rzecz K. S..

(bezsporne - akta(...))cesja k. 37)

Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 28 maja 2015 r. wydanym w sprawie (...)zasądzono na rzecz Z. Z. (1) od Z. S. kwotę 187.675,75 zł z odsetkami i kosztami procesy tytułem przysługujących mu udziałów w spółce (...). Wyrok ten się uprawomocnił.

W dniu 9 listopada 2017 r. Z. Z. (1) zmarł. Zgodnie z aktem poświadczenia dziedziczenia z dnia 5 grudnia 2017 r. prawa do spadku nabyli po nim żona I. Z., córka M. Z. i syn R. Z. (1) po 1/3 części każde.

Przeciwko nim wierzycielka K. S. wszczęła egzekucję po uzyskaniu klauzuli wykonalności jako przeciwko następcom prawnym dłużnika w sprawie (...)przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym w K..

(bezsporne)

W dniu 29 grudnia 2019 r. radca prawny A. K. (1) wysłał do K. S. i jej pełnomocnika procesowego A. K. (2) oświadczenia o potrąceniu. Oświadczył w nich, że w imieniu R. Z. (1) działającego w imieniu swoim i oraz pozostałych spadkobierców po Z. Z. (1) dokonuje potrącenia należności przysługującej mu na mocy wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 maja 2015 r. wydanego w sprawie (...), zasądającego kwotę 187.675,75 zł z odsetkami i kosztami procesy z kwotą 96.611,63 zł wraz z kosztami procesu i kosztami klauzuli z wierzytelnością wynikającą z wyroku zaocznego wydanego przez Sąd Okręgowy w O. w dniu 10 kwietnia 2017 r. w sprawie (...), w oparciu o który prowadzi ona egzekucję. Wezwał do natychmiastowego zaprzestania egzekucji. Do oświadczenia nie dołączył pełnomocnictwa dla siebie ani dla R. Z. (1) do działania w imieniu pozostałych spadkobierców.

(dowód: oświadczenie k. 9-10)

W dniu 30 października 2020 r. I. Z., M. Z. i R. Z. (1) dokonali częściowego działu spadku po Z. Z. (1) w ten sposób że wchodzące w skład spadku prawo majątkowe w postaci przysługującej zmarłemu wierzytelności w postaci tytułu wykonawczego - wyroku Sądu Okręgowego z dnia 28 maja 2015 r. wydanego w sprawie (...)zasądającego od Z. S. kwotę 187.675,75 zł z odsetkami i kosztami procesu, przyznali na wyłączną własność R. Z. (1) bez konieczności spłat pozostałych spadkobierców.

(dowód: umowa k. 26)

Sąd zważył , co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu jako bezzasadne, wobec niewykazania skuteczności dokonanego potrącenia.

Stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty przedłożone do akt sprawy, których wiarygodności żadna ze stron nie kwestionowała.

Powód żądał pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności z uwagi na skuteczność umorzenia egzekwowanego zobowiązania w wyniku dokonanego potrącenia.

Zgodnie z art. 840 § 1 punkt 2 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości albo ograniczenia jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane. Takim właśnie zdarzeniem może być skuteczne umorzenie zobowiązania poprzez potrącenie wierzytelności, z którego to powód wywodzi istotne dla siebie skutki prawne.

W tej sytuacji w pierwszej kolejności należy ocenić ważność i skuteczność złożonego oświadczenia, dla bytu egzekwowanego roszczenia.

Stosownie do art. 498 § 1 k.c. gdy dwie osoby są jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami, każda z nich może potrącić swoją wierzytelność z wierzytelności drugiej strony, jeżeli przedmiotem obu wierzytelności są pieniądze lub rzeczy tej samej jakości oznaczone tylko co do gatunku, a obie wierzytelności są wymagalne i mogą być dochodzone przed sądem lub przed innym organem państwowym. Wskutek potrącenia obie wierzytelności umarzają się nawzajem do wysokości wierzytelności niższej (§ 2). Zgodnie z art. 499 k.c. potrącenia dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie. Oświadczenie ma moc wsteczną od chwili, kiedy potrącenie stało się możliwe.

Z uwagi na prawnokształtujący i jednostronny charakter tej czynności prawnej istotnego znaczenia dla jej skuteczności nabywa treść i forma jej dokonania.

Zostało one złożone przez pełnomocnika w osobie radcy prawnego, który nie wykazał swojego umocowania. Zgodnie z art. 104 k.c. jednostronna czynność prawna dokonana w cudzym imieniu bez umocowania lub z przekroczeniem umocowania jest nieważna. Czynność ta, jak dotąd nie została potwierdzona ani przez powoda w imieniu którego rzekomo działał pełnomocnik, ani tym bardziej przez I. Z. i M. Z. w imieniu których występować miał R. Z. (1).

Po drugie w dniu złożenia oświadczenia o potrąceniu R. Z. (1) nie dysponował tą wierzytelnością w całości. Odziedziczył spadek po ojcu jedynie w 1/3, a było to jeszcze przed dokonaniem umownego działu spadku.

Zgodnie z art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom, do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu.

Stosownie do treści art. 199 k.c. do rozporządzania rzeczą wspólną oraz do innych czynności, które przekraczają zakres zwykłego zarządu, potrzebna jest zgoda wszystkich współwłaścicieli. W braku takiej zgody współwłaściciele, których udziały wynoszą co najmniej połowę, mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd, który orzeknie mając na względzie cel zamierzonej czynności oraz interesy wszystkich współwłaścicieli. Powód nie wykazał aby taką zgodę współspadkobierców na ów czas uzyskał. Oczywiście, stosownie do art. 1036 k.c. spadkobierca może za zgodą pozostałych spadkobierców rozporządzić udziałem w przedmiocie należącym do spadku. W braku zgody któregośkolwiek z pozostałych spadkobierców rozporządzenie jest bezskuteczne o tyle, o ile naruszałoby uprawnienia przysługujące temu spadkobiercy na podstawie przepisów o dziale spadku. Powód nie zadysponował jednak swoim udziałem w spadku, a całą wierzytelnością do której wówczas nie miał uprawnień.

Już tylko na marginesie zaznaczyć należy, że w oświadczeniu powołuje się na wyrok wydany w dniu 10 kwietnia 2017 r. choć wyrok wydany został w rzeczywistości 7 lutego 2017 r.

Z powyższych względów, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie wobec nieskuteczności dokonanego potrącenia.

Po drugie zgodnie warunkiem przewidzianym w art. 498 § 1 k.c. dla możliwości umorzenia przez potrącenie jest aby dwie osoby były jednocześnie względem siebie dłużnikami i wierzycielami. Z oczywistych względów po stronie pozwanej sytuacja ta nie zachodzi. Pozwana K. S. nabyła swoją wierzytelność od brata M. S., który nabył ją od spółki (...). Natomiast przedstawiona do potrącenia wierzytelność oddziedziczona przez powoda, jak pisze sam jego pełnomocnik, potwierdzona wyrokiem w sprawie (...), przysługiwała jego ojcu przeciwko Z. S. – ojcu pozwanej. Nie wykazano w sprawie aby zobowiązanie to (dług) przeszedł pod tytułem ogólnym czy szczególnym na pozwaną lub nawet jej brata. Pełnomocnik powoda myli się głęboko pisząc w pierwszym zdaniu uzasadnienia pozwu, że poprzednik prawny pozwanej Z. S. uzyskał przeciwko Z. Z. (1) wyrok w sprawie(...). Wyrok ten uzyskał nie Z., ale M. S. – brat pozwanej. Nie zostało wykazane aby był on następcą prawnym dłużnika powoda ze sprawy (...). W tej sytuacji powód nie wykazał aby pozwana była jednocześnie dłużniczką i wierzycielką powoda, co czyni dokonane potrącenie również i z tego powodu bezskutecznym dla bytu egzekwowanej wierzytelności.

Przewidziana w art. 513 k.c. ochrona sytuacji dłużnika nie ma więc w niniejszym przypadku w ogóle zastosowania. Co więcej, wobec wcześniejszej wymagalności roszczenia powódki (25 luty 2013 r.) w stosunku do podnoszonej wierzytelności powoda (31 lipca 2013 r.), z uwagi na treść art. 513 § 2 zd. 2 k.c. nie mogłaby być skutecznie przedstawiana do potrącenia.

W związku z powyższym roszczenie o pozbawienie wyroku wykonalności oddalono jako bezzasadne, o czym orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach orzeczono jak w punkcie II wyroku na podstawie art. 98 k.p.c., zasądzając od powoda, jako strony przegrywającej na rzecz pozwanej całość kosztów zastępstwa procesowego, na które składa się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 5.400 zł i opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.